

Ceret, contra les cordes

ELISEU T. CLIMENT

La batalla política que assetja Ceret des de les passades eleccions municipals del maig del 1995, se centra en el destí del seu Museu d'Art Modern. Un centre que ha esdevingut el front obert d'unes rivalitats personals.

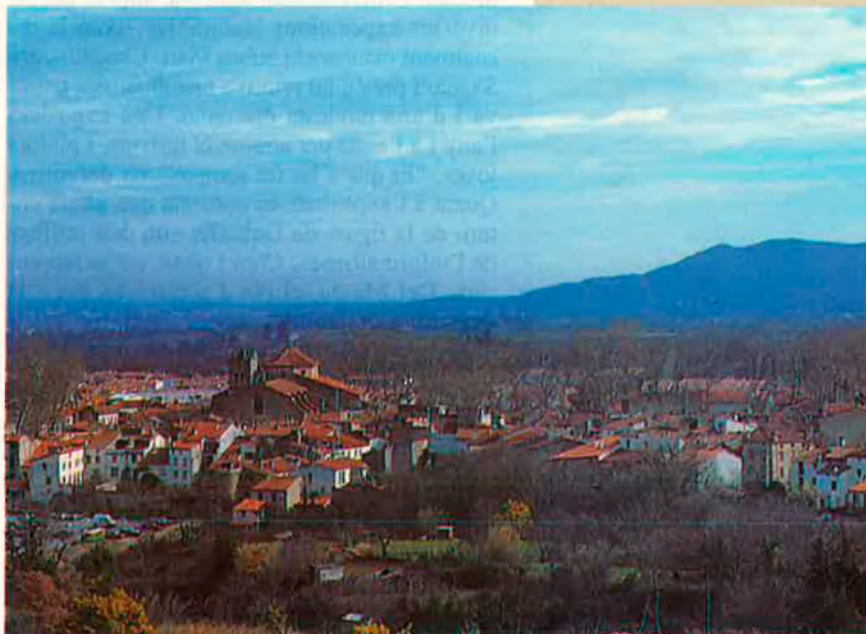
Als pobles i petites poblacions, l'escena política no amaga secrets per al seu electorat. El coneixement dels seus actors és de primera mà i no existeix cap mena de dubtes sobre els seus orígens, malnoms de família o la consideració social que del seu llinatge es té. El fet polític s'identifica més amb figures reals enfrontades cara a cara que amb estructures de partit amb líders mediàtics. Això, segons sembla, és el principal problema de Ceret, amb l'agreujant que en aquella escena enllà dels Pirineus, les picabaralles es juguen la continuïtat d'un punt de referència artístic de nivell internacional: el Museu d'Art Modern. Si no es tractara del destí del Museu amb personal i dinàmica pròpia incloses, l'enfrontament de l'actual alcalde, Michel Sageloli, amb l'anterior, el socialista Henri Sicre, hauria estat més discret. Almenys, de portes enfora. A Ceret, tothom remarca que les tensions Sageloli-Sicre són degudes més a motius personals mal digerits que no a una qüestió de posicionament polític. Sicre va quedar desbancat després de dotze anys de mandat en els passats comicis del maig de 1995 per uns escassos 22 vots, però no va dubtar a presentar un recurs al Tribunal administratiu de Montpel·ler per a invalidar les eleccions tot al·legant que la coalició de centre-dreta havia distribuït en les bústies del poble propaganda electoral després que la campanya electoral haguera exhaurit el seu termini. L'error del socialista fou denunciar-ho públicament a la premsa, en plena jornada de reflexió. Ell, doncs, també incorria en falta.

És clar, el Tribunal Administratiu de Montpel·ler ha desestimat el recurs que, a hores d'ara, es troba en mans del Conseil d'État, a París, i el qual s'espera que es pronuncie, segons va confessar Sageloli a EL TEMPS, abans de Setmana Santa.

Per la seua banda, Michel Sageloli, de 60 anys i metge a Tolosa de Llenguadoc és dividit en un abans i un després de les eleccions. Assegura, en declaracions a la premsa local, que és hereu dels ideals socialistes del seu pare —Michel Sageloli, alcalde de Ceret durant vint anys fins l'arribada de Sicre— alhora que encapçalava la primavera passada una coalició miscel·lània formada per "socialistes, 'socio-professionals' i gent de dreta" amb una voluntat clara i contundent: "fer fora de Ceret Henri Sicre". Les interpretacions de la picabaralla en el poble són diverses: molts, que coneixen bé la història, asseguren que es tracta de venjar el nom del pare a qui Sicre va fer fora. D'altres

apunten que Sageloli se sent hereu de l'obra del seu pare i que ha vist com Henri Sicre l'ha malversada. D'altres ho interpreten com un colp d'una dreta bel·ligerant i autoritària en un poble de tradició esquerrana. El cas és que la rotunditat de les paraules de Sageloli, en declaracions a EL TEMPS, no dona peu a confusions: "Volia, fóra com fóra, deslliurar Ceret del meu predecessor ja que no s'interessava bastant per la seva ciutat". El to de les paraules, no hi ha dubte, marca el principi d'una llarga croada.

Henri Sicre —diputat socialista al Parlament parisenc i antic inspector d'impostos— que havia governat el consistori ceretà durant dues legislatures, s'havia guanyat a pes la impopularitat. Ha estat titllat d'home difícil; de persona distant. Com bé el descriu Bernardette Tejedor, notari i fill de Sant Sadurní d'Anoia establert al peu del Canigó, "Sicre buscava l'autopromoció". La poca sociabilitat del socialista forma part d'allò que els ceretans reprotxen a Sicre, tot i que també tenen en compte les seues obres: "Sicre es relacionava ben poc i anava fent; Sageloli pare era molt sociable i molt volgut, però no feia res", assegura el pintor ceretà Jean Capdeville, natural del poble i coneixedor de la seua història. De fet, la remodelació del Museu d'Art Modern correspon a l'etapa Sicre. Un centre que, d'altra banda, alguns jutgen d'innecessari i desmesurat per a una ciutat menuda amb 7.700 habitants: tres milions de francs, diuen, és menjar-se part del pressupost anual en art. Alguns, com Tejedor ho consideren excessiu ("existeix una desproporció entre Ceret, tradicionalment agrícola,

Ceret, escenari de la batalla. Cara a cara, Sageloli i les estructures sicristes protagonitzen un enfrontament molt tens.

M. Sageloli: "Aquest museu és el meu ull dret"

—Vostè sempre havia estat socialista. És cert que encapçala ara una coalició de centre-dreta?

—Això és el que els meus adversaris han difós. He creat un grup municipal molt ampli on hi ha socialistes, socioprofessionals i gent de dreta. N'hi ha una mica de tot, excepte comunistes, que no han volgut participar-hi.

—Per què aquesta coalició?

—Perquè volia, fóra com fóra, deslliurar Ceret del meu predecessor, ja que no s'interessava prou per la seva ciutat.

—En aquest debat polític existeix un punt important: el museu.

—És cert, el museu és un dels punts importants de Ceret, perquè és una de les grans aportacions per a la ciutat, que és tradicionalment cultural i artística, i n'és el motor. Sapiguen una cosa: el meu pare va crear el museu; per tant, que no se m'acusi que vull matar el museu. He crescut enmig de la pintura i de l'art i adoro aquest museu. El dia en què Picasso el va inaugurar el 1953, ell mateix penjava els seus quadres sobre els murs i jo li portava l'abric i les claus.

—I aleshores per què tota aquesta lluita al voltant del Museu?

—És un problema entre el conservador i jo mateix. Per part del conservador, existeix una associació, els Amis du Musée, que actualment duu a terme un combat polític en favor del meu adversari. Per això els demani, tant a l'un com a l'altra, que deixin el seu lloc per col·locar-hi gent neutral. Cal que els treballadors del museu s'interessin pel museu i no per la política.

—Per què s'interessin exactament el conservador i l'associació?

—El conservador ha esdevingut l'estendard del meu adversari, sempre omnipresent, és una mica la seva passió darrere de la qual es refugia Sicre. A aquest només li queda que la conservadora i aquesta ha jugat el seu joc. Pitjor per a ella, és cosa seva. No hauria d'haver-ho fet. Com a funcionària que és hauria d'haver-se quedat a la rereguarda, però s'ha posat a l'avantguarda. Ara, cal que assumisqui les conseqüències.

—En principi, resulta difícil fer fora Matamoros perquè és funcionària municipal.

—Evidentment, em resulta difícil ordenar-li que se'n retiri. Això no li ho he

ELISEU T. CLIMENT

dit. D'altra banda, és una persona que ha fet una bona tasca pel nou museu. Ha fet molt pel museu de Ceret perquè va saber aprofitar aquell moment favorable per a la cultura en tot França, i això li ho reconec. Però no voldria per això acomiadar-la, no és això el que vull. Simplement, he tingut converses amb els responsables nacionals i locals de l'art: els he demanat d'atorgar-li un altre lloc, ja que es tracta d'algú que no es mereix l'acomiadament. D'acord amb els responsables, se li buscarà una plaça en un altre lloc. Però, la convivència amb aquesta persona no és possible a Ceret. És tot el que vull dir.

—I en el cas dels Amis du Musée...

—Els Amis du Musée és una associació que actualment té una direcció molt sicrista. Aquesta associació no va voler deixar el lloc que ocupava quan els vaig demanar simplement que se'n separessin, que deixessin una direcció neutral. Al contrari, han volgut un enfrontament directe i, per tant, el tenen i el tindran. Des d'aquest moment,

els he dit que faré una altra associació que els reemplaçarà. Aquest museu és el meu ull dret; cal partir d'aquest principi.

E. T.

i l'aposta del Museu"); d'altres, com és el cas de Capdeville, minimitzen el fet i el comparen a obres viàries: "tot el Museu ha costat el mateix que una rotonda". Siga com siga, el cas és que Michel Sageloli ha emprès una lluita oberta contra el sicrisme en qualsevol de les seues versions. Ha aconseguit fer fora l'anterior alcalde a base de populisme electoralista amb reminiscències al seu progenitor. Ara, es tracta de "netejar" –o "salvar", com diu ell mateix– allò més apreciat de la ciutat: el Museu d'Art Modern.

El Museu d'Art Modern, camp de batalla. La gravetat del fet no obstant arriba a límits preocupants quan aquesta baralla de galls, molt protagonitzada per la mà ferma de Michel Sageloli, ultrapassa l'àmbit estrictament polític i posa sobre la corda fluixa el projecte del remodelat i rellançat Museu d'Art Modern. Ceret representà en el seu moment un important epicentre artístic meridional pel qual van passar –van passar però no s'hi van quedar– figures, ismes i sistemes de l'art contemporani europeu; avui aquesta herència es respira encara als seus carrers.

Malgrat tot, el Museu viu en la incertesa de la continuïtat. Ara per ara, no se li ha acordat pressupost i pateix una paràlisi fruit de l'enfrontament directe entre Sageloli i la conservadora i ànima de la remodelació museística Josefina Matamoros. En la voluntat redemptora del nou alcalde, en aquesta operació de "salva-

Jean Capdeville. Fill de Ceret, ha retirat la seua obra del Museu, en part com a protesta per les accions del nou alcalde.

ció", Sageloli ha toparat amb la conservadora, a la qual acusa d'haver format part de les files de Sicre i a la qual li és impossible de fer fora per l'estatus de funcionària. Matamoros, de contrastada capacitat científica i renom internacional, assegura que Sageloli està fent l'impossible perquè deixi Ceret pel seu peu. De moment, ha deixat el Museu sense pressupost, a més d'haver-li denegat a títol personal la indemnitat científica –un sobresou que correspon a una categoria de funcionariat– i l'apartament a què té dret. Òbviament, Matamoros ha presentat el cas davant del Tribunal Administratiu.

Però, sembla que l'alcalde, que pretén ser hereu i continuador de l'obra del seu pare, intenta fer un retorn al pre-sicrisme, especialment en la dinàmica del Museu. Ho repeteix a la premsa i ho ha repetit a EL TEMPS, el Museu és obra del seu pare; per tant, seria absurd voler destruir-lo. Però la història del Museu no coincideix exactament amb la versió dels fets de Sageloli. El Museu, això és cert, s'inaugurava el 1953 sota el mandat del seu pare. I és més: mentre Picasso penjava els seus quadres en aquell primer acte, Sageloli fill li portava l'abric i els claus. Però el projecte de Museu, com a centre que testimoniarà el pas dels artífexs de l'art contemporani per Ceret, fou, segons recorda Jean Capdeville, una proposta que Pierre Brune –artista establert a Ceret– va fer el 1948 a Henri Guitard, aleshores cap del consistori.

Si el Museu, al llarg del 1995, havia aconseguit captar 54.000 visitants –vegeu la proporció respecte a una població de 7.700 habitants– i la sensibilització d'una societat ceretana, tancada i eminentment agrícola, amb el pas de diverses exposicions ineludibles –com la recentment clausurada sobre Marc Chagall–, ara Sageloli pretén un retorn a una dinàmica passiva i d'una modesta discreció. Una exposició l'any i a l'estiu per atraure el turisme, i pintors joves. "El que s'ha fet sempre", en definitiva. Quant a l'exposició, es comenta que girarà entorn de la figura de Dubuffet –un dels artífexs de l'informalisme–. Com i quan, no se sap encara. Del Museu, el pla d'actuacions per a la definitiva consolidació, que requeria tres o quatre anys més per assolir la maduresa definitiva, ha quedat paralytitzat. I amb ell, l'experiència d'una aula didàctica, un projecte pilot dins els Musées de France.

Ara per ara, Michel Sageloli pretén reduir costos al preu que siga. Si fins avui requeria tres milions de francs l'any, l'actual alcalde parla d'un milió: unes xifres que satisfan els ceretans, que no veuen per què cal destinar una proporció tan gran dels pressupostos municipals a l'art, que és un concepte que ni fa avançar el poble ni aporta realment beneficis. Al contrari. "Serà molt més fàcil que els ceretans acceptin el Museu si costa a la ciutat un

Museu d'Art Modern. Actualment, l'art, a Ceret, viu en la incògnita de l'empenya o l'alentiment.

milió en comptes de tres”, explica. Amb aquest objectiu, ha retallat la plantilla dels quinze treballadors fixes i l’ha deixada en una dotzena. “Cal que salvi aquest museu” afirma “per tant, havia de llegir la cartilla a alguns i també és evident que la ciutat de Ceret no pot suportar una despesa com aquesta. Ací, hi ha 43 persones treballant. I, coneixeu el centre?” La retallada, però –ho ha assegurat el mateix Sageloli–, no afectarà gens la dinàmica del Museu, que avui compta amb deu o vint obres més que abans de la remodelació; i amb 43 treballadors, mentre que de l’antic Museu s’ocupava només una persona”.

Però hi ha més: segons Sageloli, a la reducció de personal i serveis s’afegeix un enfrontament directe amb membres d’altres estructures que ell considera sicristes. És el cas de l’associació Amis du Musée fundada l’any 63 amb la voluntat de contribuir al desenvolupament i a l’adquisició de fons sense ànim de lucre. Actualment, a banda d’altres activitats de caire cultural, Amis du Musée, encapçalada per Jacques Malart, farmacèutic a Ceret, regentava la botiga del Museu, els beneficis de la qual anaven a parar a les arquees del centre. Sageloli ha vist la cúpula de l’associació contaminada de sicrisme, tendència que Malart ha desmentit personalment a aquest mitjà; però l’ofensiva s’ha saldat amb una ordre per escrit de tancament de la botiga: “Li ho repetesc: el dia 9 de gener la botiga no s’obrirà més”. Aquesta era la frase final de l’ordre enviada per escrit a Malart, en la qual l’alcalde avançava la creació d’una associació apolítica que substituiria els Amis en les seues relacions amb el centre. Davant de la contundència de les paraules, els Amis du Musée han presentat, com en altres casos, un recurs al Tribunal Administratiu. “Es nota una voluntat per part de Sageloli de venjança i d’imposar el seu poder per la força quan nosaltres no li hem fet cap mal”, assegura Malart.

Igualment, Jean Capdeville ha retirat tota la seua obra del Museu com a signe de protesta per les accions de l’alcalde contra Matamoros i els Amis du Musée. Tot i això, el pintor ceretà feia temps que volia retirar l’obra dels circuits públics per principis personals aliens a la polèmica suscitada actualment. El cas és que avui Capdeville té les obres a casa seua, Matamoros es troba en l’impàs de la continuïtat discutida i els Amis du Musée a les portes d’una botiga amb tancament forçós. Mentrestant, el Tribunal Administratiu de Montepeller acumula recursos contra l’actual alcalde. I Henri Sicre sabrà abans de Setmana Santa si s’han de tornar a convocar eleccions. Sageloli, ell, es troba molt tranquil, malgrat que una nova querrela, la de Joël Mettay, periodista de *L’Indépendant*, assetja la seua vida privada.

Eliseu T. Climent

Canigó, babel de l’art contemporani

ELISEU T. CLIMENT

El Canigó. A les faldees d’aquesta muntanya s’hostatjaren, a temporades, els artífexs de l’art modern europeu.

És curiós com l’internacionalisme de l’art contemporani va trobar la seua segona residència a les faldees del Canigó per un atzar de la vida, i de camí a la costanera població de Banyuls. Ceret ha acollit, des de sempre i a partir d’aquell principi de segle, individualitats i creadors més que moviments i ismes en busca de quarter general. Uns noms que n’han atret d’altres fins convertir-se, a aquest poble de la Catalunya Nord, en el babel de

l’art contemporani, en memòria de les convulsions, discursos i propostes de la plàstica que ha anat creixent abans i després de les guerres mundials.

Aquell hivern del 1903 desembarcaven tres artistes vinguts de París. En realitat, ni Manolo Hugué ni Déodac de Sévécac ni Frank Burty Haviland tenien com a destinació final Ceret, sinó el poble natal d’Aristide Maillol: Banyuls de la Marenda. Però la situació de desertor de Manolo –i l’exili forçat– reclamen la contigüïtat amb les terres meridionals d’una Catalunya enllà dels Pirineus. Hi ha qui ha vist en el poble de Ceret el bressol del cubisme, com és el cas d’André Salmon que va qualificar-lo de “Meca del cubisme”, mentre que d’altres defensen només el lloc on Picasso i Braque van dur a la pràctica la nounata expressió artística, l’estiu del 1911. El cas és que uns van arrossegar-ne d’altres i els grans noms europeus del nostre segle passen alguna temporada de la seua vida a Ceret. No es tracta, ni de molt, d’una “aventura iniciàtica” –com l’obligada aventura parisenc o, més tard, l’americana–, però molts d’ells acaben seient a les taules del Grand Café. Gris, Soutine, Masson, Chagall, Clavé, Pignon, Dufy; més tard, Dalí o Miró; i, posteriorment, Tàpies o Brossa... tothom s’ha donat cita al peu del Canigó per deixar-hi constància de la seua plàstica. I Ceret, com, en el seu moment, Cotlliure, que va acollir Dérain, Matisse i el fauisme, esdevindria l’observatori del pols artístic europeu. Per aquesta raó, el pintor Pierre Brune es llança el 1948 a l’aventura del Museu d’Art Modern. Un projecte que presenta la història de l’art del nostre segle vista des de l’angle particular de les estades dels artistes a Ceret. Un museu que, per altra banda, parteix de donacions d’aquells artistes que han deixat empremta a aquesta zona del Pirineu català. Sobretot, Picasso i Matisse en són els dos motors: el malagueny va donar 53 obres.

El Museu s’inaugura l’estiu del 1953 en un antic convent del segle XVII que havia servit també, el segle passat, de presó. Un espai sense condicions en el qual els fons van haver de patir fred, calor i humitats durant més de trenta anys.

Amb la dècada dels 80 es produeix el desenvolupament de les grans estructures culturals, Henri Sicre –nomenat alcalde el 1983– reclama que el Museu s’adapte a les exigències del seu temps i depure el seu anacronisme. Es trau a concurs el *lifting* del centre. Entre els 53 projectes candidats a la remodelació arquitectònica, es tria el de Jaume Freixa, arquitecte i professor de la Universitat de Barcelona i col·laborador de Josep Lluís Sert. Quant al projecte museogràfic i les estratègies expositives: Josefina Matamoros. La conservadora aposta per una continuïtat amb el passat, per un art present tot lligant als grans noms que van fer de Ceret motiu de la seua obra. Un discurs globalitzador que veia la llum de manera oficial el desembre del 93, apadrinat per François Mitterrand i acompanyat per Jordi Pujol i Pasqual Maragall.

E. T.